

L'estany d'Ivars

Diari de recerca

Una explosió de natura aquàtica enmig el Pla d'Urgell

08/08/2011 126 hectàrees d'aigua que són el recer d'una munió d'ocells aquàtics: ànecs, martinets, bernats, agrons, cigonyes, arpelles... i tot plegat enmig la gran plana agrícola lleidatana. Imprescindible anar-hi amb prismàtics per passejar pels seus recorreguts de natura, miradors panoràmics i aguait.

Etiquetes: [Espais naturals](#) [Animals](#) [Biologia](#)

Comparteix | Imprimeix Envia a un amic | M'agrada (0) Comentaris (0)

Si un dia passeu pel Pla d'Urgell, una de les comarques més petites de Catalunya, i us acosteu als pobles de Vila-sana o d'Ivars d'Urgell, no us podeu perdre l'estany d'Ivars i Vila-sana, un espai *natural* de serena i captivadora bellesa que, a banda de la seva importància ecològica, botànica, faunística i geològica, permet recapitular una part important de la història agrícola de la depressió central. I si no hi passeu a prop, fareu bé de programar-hi expressament una excursió, perquè el lloc s'ho mereix.

Un reflex –a vegades turbulent– de la història

La història d'aquest estany és digna de ser contada i de ser tinguda en compte durant la visita, atès que, paradoxalment, és un estany antic i nou alhora, natural i producte de la mà de les persones, un fidel reflex de les necessitats i prioritats humanes en cada moment de la història. Per començar, està situat en una conca endorreica coneguda des de l'antigor com a llacuna d'Ivars o de Utxafava –nom amb que fins fa poques dècades en coneixia el rebatejat poble de Vila-sana. Una conca endorreica és una formació geològica que consisteix en una depressió del terreny on s'acumula aigua que no troba sortida cap a rius o mars, una cubeta sense desguàs. En aquest cas, antigament l'aigua provenia de fonts subterrànies i era molt rica en sal, la qual cosa feia que a l'estiu, en què pràcticament s'assecava l'estany, s'aprofités aquesta sal amb finalitats comercials.

Això fou així fins a la construcció del canal d'Urgell, al 1861, que amb l'objectiu d'aportar aigua als conreus de la zona per fer-los més productius va convertir aquesta cubeta natural en receptora de l'aigua provinent dels desguassos dels recs. Aquesta aportació extra d'aigua va fer que la llacuna s'estabilitzés: al seu voltant es formaren importants comunitats vegetals i es va convertir en refugi de nombroses aus, la qual cosa estimulà la cacera. I també va esdevenir en un important centre social, cultural i econòmic per als pobles de la rodalia. Tanmateix, malgrat l'oposició majoritària dels habitants de la comarca, l'any 1951 l'estany va ser dessecat amb ajudes estatals, per afavorir que una empresa forana utilitzés la seva superfície com a camp de conreu. Hi van plantar arròs, però l'èxit fou escàs, atès el gran contingut salí del sòl. I es va abandonar. L'estany, però, va continuar ben viu en la memòria de la gent, i l'any 2005, després de més d'una dècada d'esforços, es va recuperar aquest magnífic espai natural, una *renovada* llacuna d'Ivars i Vila-sana.

Un paratge natural –gràcies a la mà de les persones

Pel que fa als aspectes ecològics, botànics i faunístics, la millor descripció que se'n pot fer és la que cadascú de vosaltres s'emportarà dins el seu record i a la càmera fotogràfica després de visitar-lo. Tanmateix, perquè us en feu una idea, trobareu la vegetació típica dels estanys d'aigua dolça i també de la depressió central catalana, formada per boscos de ribera amb plantes adaptades a viure en condicions d'alta salinitat –halòfiles i salnitroses–, alzinars, màquia de garric i arçot i prats secs. Pel que fa a la fauna, la més destacable i fàcil d'observar, però no pas la única, són els ocells, com el martineta de nit, el berrat pescaire, l'agró roig, la cigonya blanca, l'ànec collverd, l'arpella i l'esperver, entre moltes altres. N'hi ha que es poden veure tot l'any. Altres en canvi, són estivals o hivernants. També n'hi ha que hi nidifiquen, i alguns fan servir l'estany únicament de pas, per a un breu descans en les seves migracions. També podreu observar granotes verdes i tòtils, uns gripaus, així com rates d'aigua, rates de bosc, conills i senglars. I, amb molta sort, especialment si hi aneu a l'albada o al capvespre, també hi podeu veure alguna guineu, mosteles i teixons.

Aquest espai compta, per facilitar l'observació, amb diversos itineraris especialment dissenyats per a descobrir els valors naturals de l'estany, amb quatre miradors panoràmics i dos aguait per observar les aus –recordeu que cal estar-hi en silenci. A més, si us agrada navegar, també trobareu dos embarcadors amb sengles àrees de navegació. I pels amants de la bicicleta, hi ha la possibilitat de pedalar per camins agrícoles planers que ressegueixen mandrosament els camps que hi ha entre els pobles d'Ivars i Vila-sana i la llacuna, on us podreu delectar amb aquest paisatge tan típic de la Catalunya agrària.

Finalment, no us oblideu dels pobles dels voltants –Barbens, Belloc d'Urgell, Bellvis, Castellnou de Seana, Els Arcs, El Palau d'Anglesola, El Poal, Fondarella, Golmes i Ivars d'Urgell–, atès que tots ells tenen molta història i molta vida a oferir: esglésies, masos, castells ... La vida al camp català en estat pur.

Una recomanació final

Dit tot això, permeteu-me una recomanació final: aneu-hi amb temps, sense presses, disposats a gaudir, a notar com el temps present i la història passada giren al voltant vostre per configurar un futur de més proximitat amb la natura. I, sobre tot, no us oblideu els prismàtics.

David Bueno i Torrens, Professor i investigador de genètica de la UB i divulgador de la ciència